

Sayı: 2007/3

26 Ekim 2007

Sayfa 1 / 4

Finansal Piyasalar Raporunun 6 ncı Sayısı Yayınlandı.

Üç ayda bir yayımlanan ve Haziran 2007 verileriyle altıncı sayısı hazırlanan Finansal Piyasalar Raporu (1) Ekonomik Çerçeve ve Gelişmeler, (2) Finansal Sektör Görünümü ve (3) Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

2007 yılının ikinci yarısından itibaren küresel finansal piyasalarda yaşananlar, yeni bir döneme girildiğine işaret etmektedir. Başta ABD ekonomisi olmak üzere gelişmiş ülkelerin finansal piyasalarındaki gelişmeler küresel ekonomik aktivite üzerindeki riskleri artırmıştır. Özellikle Eylül ayında gelişmiş ülkelerin konut kredisi piyasasında yaşanan dalgalanmalar finansal piyasalar üzerinde yoğun baskı yaratırken ana kaygı unsurlarından biri söz konusu ülkelerde güçlü seyretmiş olan iç talebin artık devam etmeyeceği hususudur. Bu kapsamda gelişmiş ülke piyasalarında zayıflayan talep yükselen piyasa ekonomilerindeki güçlü ekonomik aktivitenin devam etmesi ile telafi edilebilecektir. Nitekim ABD ekonomisinin gücündeki görece azalma küresel sermaye hareketlerinin yönüne yönelik belirsizlikleri ve dolayısıyla riskleri de artırmaktadır. Önümüzdeki dönemlerde finansal piyasa ve finansal kuruluşlardaki gelişmeler daha da önem kazanmıştır.

2006 yılının ikinci yarısından itibaren Türkiye ekonomisinin büyüme hızı görece azalmıştır. 2007 yılının ikinci üç aylık döneminde GSMH bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla %3,9 artmıştır. Ancak küresel piyasalardaki gelişmelere rağmen halen dış talep canlı seyretmekte ve büyümeye pozitif katkıda bulunmaktadır. Küresel etkiler neticesinde bir dönem bozulan fiyat bekleşimlerinin zaman içerisinde TCMB hedeflerine yaklaşması ile talep ve maliyet koşullarındaki gelişmeler çerçevesinde TCMB faiz indirimine gitmiştir. Ancak enerji fiyatlarındaki yeni artış, kamu harcamalarında yılın ilk yarısındaki genişleme ve beklentilerdeki katılımlar enflasyona ilişkin risklerin devam ettiğine işaret etmektedir. 2007 yılının ilk yarısında kamu maliyesi uygulamasına bakıldığında merkezi bütçe gelirleri artış hızının harcamaların artış hızının altında kaldığı görülmektedir. Özellikle faiz dışı harcamalardaki artış maliye politikası uygulamasında disiplinin bozulduğu ve gevşeme riskinin arttığı yönünde algılanmaktadır. Bu alana yönelik tedbirlerin önümüzdeki dönemde sıkılaştırılacağı öngörülmektedir. Türkiye ekonomisi açısından uluslararası ve ulusal ekonomik ortam değerlendirildiğinde başta küresel finansal piyasalardaki gelişmeler olmak üzere yeni bir döneme girildiği görülmektedir. Ayrıca büyüme ve fiyat gelişmelerindeki eğilimler para ve

maliye politikalarında daha hassas ve dikkatli olunması gereken bir ekonomik yapıya işaret etmektedir. Bu çerçevede Türk finansal sektörünün önemi daha da artmaktadır. Kredi sisteminde etkinliği artırıcı tedbirler diğer politikalarının etkilerinin artmasına ve uzun soluklu olmasına yardımcı olacaktır.

Türkiye’de finansal piyasalara genel olarak bakıldığında, sektör genel ekonomik aktiviteye paralel olan büyüme eğilimini Haziran 2007’de de sürdürmüştür. Haziran 2007 itibarıyla, Türk finans sektörü toplam aktif büyüklüğü bir önceki yılsonuna göre %6,8 oranında büyüyerek 713,9 milyar YTL seviyesine ulaşmıştır. Finans sektörü aktif büyüklüğünün GSYİH’ye oranı %116,6 düzeyinde iken, bankacılık sektörü aktiflerinin GSYİH’ye oranı %87,2 seviyesindedir. BDDK’nın gözetim ve denetim kapsamında yer alan diğer kuruluşlar olan finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve tüketici finansmanı şirketleri aktiflerinin GSYİH’ye oranı ise %3’tür. Bankacılık sektörüne ilişkin yapısal göstergelerin yanı sıra Türkiye ekonomisinin performansı, Türk bankacılık sektörünün yüksek büyüme potansiyelini sürdürdüğüne işaret etmektedir.

Bankacılık sektörüne ilişkin finansal sağlamlık göstergeleri, sektörün yüksek oranlı sermayeye sahip olarak yasal limitlerin oldukça üzerinde sermaye yeterliliği rasyosuyla çalışmaya devam ettiğini ve serbest sermayesini artırdığını göstermektedir. Kârlılık göstergelerindeki olumlu seyir Haziran 2007’de de sürmüş, kâr eden 45 bankanın toplam aktifler içindeki payı %99’un üzerinde gerçekleşmiştir. Toplam işletme giderlerinin toplam gelirlere oranı sektör genelinde düşerken sektördeki organik büyüme eğilimine bağlı olarak personel giderlerinin işletme giderleri içerisindeki payı artmaktadır. Haziran 2007’de Türk bankacılık sektörünün dönem net kârı bir önceki döneme (Haziran 2006) göre nominal bazda %57,1 artarak 8,1 milyar YTL’ye erişmiş ve aktif kârlılığı %2,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörü kapasite göstergelerinden olan banka başına aktif tutarı 10,7 milyar YTL’ye yükselmiştir. Haziran 2007 itibarıyla banka başına düşen şube sayısı artmaya devam etmiş ve 152 olarak gerçekleşmiştir. BDDK Performans Endeksi ise 2007 yılı ikinci çeyreği itibarıyla en yüksek değerine ulaşmıştır.

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü 2007 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılsonuna göre %6,8 oranında artarak 533,7 milyar YTL olarak gerçekleşmiş, toplam kredi hacmi ise 247,5 milyar YTL’ye ulaşarak bilânço içindeki payını %46,4’e yükseltmiştir. Mevduatın krediye dönüşüm oranı yılın ikinci çeyreğinde artmaya devam ederek %74,6 düzeyine ulaşmıştır. Bu dönemde, bir önceki çeyreğin aksine menkul değerler portföyünün toplam aktifler içindeki payında (MDP) düşüş meydana gelmiş ve %31 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam kaynaklar içerisinde %62,2 paya sahip olan toplam mevduat hacmi, Haziran 2007 itibarıyla %7,9 oranında artarak 331,9 milyar YTL’ye ulaşmıştır. Söz konusu dönemde dış piyasalardan sağlanan kaynaklar incelendiğinde özellikle seküritizasyon kredilerindeki artış

önemli boyutlarda gerçekleşmiş, bankacılık sektörü bir önceki döneme göre %25 oranında fazla seküritizasyon kredisi kullanmıştır.

Bilânço dışı işlemlerin hacmi Haziran 2007 dönemi itibarıyla toplam 344,5 milyar YTL düzeyine yükselmiş, toplam bilânço büyüklüğüne oranı ise %64,5 olarak gerçekleşmiştir. Türev işlemler toplamı da bu dönem itibarıyla 134 milyar YTL düzeyinde olup, söz konusu işlemlerde en yüksek paya %66,1 ile swap işlemleri sahiptir.

Bankacılık dışındaki finansal sektörlerde 2007 yılının ikinci çeyreğinde aktif büyümesi açısından farklılıklar mevcuttur. Bu dönemde finansal kiralama ve faktoring sektörünün toplam aktiflerinin büyüme hızı, tüketici finansman sektörünün büyüme hızının üzerindedir. Tüketici finansmanı sektöründe istihdamın düşerken, finansal kiralama ve faktoring sektöründe istihdam artmıştır. Ayrıca finansal kiralama ve tüketici finansman şirketlerinin özkaynak ve aktif kârlılıklarında yükselme görülürken faktoring şirketlerinde söz konusu oranlarda az da olsa düşüş gözlenmektedir. Finansal kiralama alacaklarında inşaat sektörü, faktoring alacaklarında tekstil deri giyimi sektörü ve finansman kredilerinde de ulaşım araçları sektörü en yüksek paya sahiptir.

Finansal sektördeki temel büyüklüklerdeki gelişmeler sektörün maruz olduğu risk pozisyonlarını ve tutarlarını değişik açılardan etkilemiştir. Bankacılık sektörü açısından değerlendirildiğinde 2007 yılının ilk yarısında, kredilerin miktarı ve toplam aktifler içerisindeki payının tüm banka gruplarında arttığı görülmektedir. Aynı dönemde tüm banka gruplarında brüt tahsili gecikmiş alacaklar tutarının arttığı görülmektedir. 2006 yılı boyunca devam eden yüksek karşılık ayırma politikası 2007 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. TP kredilerin toplam krediler içerisindeki payı %75,3 düzeyine yükselmiştir. 2006 yılı boyunca azalma eğiliminde olan takibe dönüşüm oranı, 2007 yılında daha durağan bir seyir izlemiş ve Haziran 2007 itibarıyla %3,64 olarak gerçekleşmiştir. Ancak bu dönemde takipteki kredilerin teminatlandırma oranlarında son bir yıllık süreçte genel itibarıyla azalış görülmektedir. Ticari portföy ve türev işlemlerden kaynaklanan faiz oranı riski incelendiğinde ise, Mart-Haziran döneminde riske maruz pozisyonun değişmediği görülmektedir.

Kur riski açısından bankacılık sektörüne bakıldığında, yabancı para net genel pozisyonunun, 30 Haziran 2007 itibarıyla 613 milyon dolar açık verdiği görülmektedir. Söz konusu dönemde bilanço içi açık pozisyonu ise sektör genelinde 6,5-8 milyar ABD doları aralığında seyretmektedir. Yabancı para net genel pozisyonu tutarlarının özkaynaklara oranının -%1 düzeyinde ve yönetilebilir olduğu görülmektedir.

Yapısal faiz oranı riskine tabi tutar konumundaki 1 aylık TP cinsi faiz açığında 2007 ikinci çeyreğinde artış gözlemlenmiştir. Ayrıca aktif içerisinde sabit faizli kıymetlerin payı azalırken, değişken faizli kıymetlerin payının arttığı, pasif içerisinde de değişken faizli kıymetlerin payının yükseldiği görülmektedir. Sektörün kısa vadede TP faizlerindeki değişime YP faizlerindeki değişime göre daha hassas olması yapısal faiz oranı riskini arttırıcı bir gelişme

olarak değerlendirilmektedir. İncelenen dönemde faizler yatay bir seyir izlemiş, faiz marjı da, faiz maliyetlerindeki düşüş sonucu artmıştır.

Tüm banka gruplarında günlük yabancı para likidite yeterlilik oranları ve toplam likidite yeterlilik oranları Likidite Yönetmeliğinde belirtilen alt sınırların üzerinde gerçekleşmiştir. Söz konusu gelişmede, bu dönemde Likidite Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler de önemli rol oynamıştır.

Mart 2007 döneminde %22,2 olarak gerçekleşen sermaye yeterlilik rasyosu, Haziran 2007 dönemi itibariyle %18,7 olarak gerçekleşmiştir. Bankacılık sektörü toplam özkaynakları, Haziran 2007 döneminde 3 milyar YTL artarak 67,6 milyar YTL olmuş, buna karşın risk ağırlıklı varlıklar operasyonel riske esas tutarın 1 Haziran 2007 döneminden itibaren sermaye yeterliliği rasyosu hesaplamalarına dahil edilmesi neticesinde 361,4 milyar YTL'ye yükselmiştir. Operasyonel riskin hesaplamalara dahil edilmemesi durumunda Haziran 2007 dönemi sermaye yeterlilik rasyosu %21,6 olarak gerçekleşmektedir. 2007 Haziran ayı itibariyle hesaplanmaya başlayan operasyonel riske esas tutarın 46.820 milyon YTL olarak belirlendiği ve piyasa riskine esas tutarı aşarak kredi riskine esas tutardan sonra en yüksek sermaye gerekliliği getiren risk türü olduğu görülmektedir.

Risk değerlendirme çerçevesinde banka dışı finansal kuruluşlara bakıldığında Mart 2007-Haziran 2007 döneminde, finansal kiralama sektörü genel işlem sınırı rasyosunda önemli bir artış olduğu görülmektedir. Risklilik açısından vade uyumsuzluğu dikkat çekmekte ancak alacak-borç vadeleri arasındaki farkta gözlenen azalma, sektörün riskliliğini olumlu yönde etkilemektedir. Faktoring şirketleri için genel olarak işlem sınırı rasyosu incelendiğinde ise, en yüksek riskli grup, büyük ölçekli şirketler iken, riskliliğin şirket ölçeğiyle orantılı olduğu gözlenmektedir. Faktoring şirketleri için önemli ölçüde bir vade uyumsuzluğu gözlemlenmemektedir. Tüketici finansman şirketlerinin işlem rasyosu Haziran 2007 döneminde yasal üst limitin oldukça altında gerçekleşmiştir. Tüketici finansman şirketlerinde takipteki alacakların karşılıklandırma oranı incelendiğinde, Aralık 2006 döneminden itibaren çok önemli bir artış görülmektedir. Karşılıklandırma oranında görülen bu önemli artış, riskliliği azaltıcı bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Yukarıda özet bir değerlendirmesi yer alan gelişmelerin detaylı olarak ele alındığı Finansal Piyasalar Raporu'na 26 Ekim 2007 tarihinden itibaren Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun resmi İnternet sitesinin sayfasından ulaşılabilir.

http://www.bddk.org.tr/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/Finansal_Piyasalar_Raporlari.aspx

Kamuoyuna duyurulur.